

Fenomenologia i hermenèutica

Codi: 100300

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500246 Filosofia	OB	3	1

Professor/a de contacte

Nom: David Jorge Casacuberta Sevilla

Correu electrònic: david.casacuberta@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Jesús Adrian Escudero

Laura Benitez Valero

Prerequisits

Es recomana el coneixement d'anglès a nivell de comprensió lectora. Afortunadament el gruix de la literatura primària està traduït al castellà.

Objectius

1. Comprensió dels principals problemes de la disciplina
2. Coneixement dels marcs teòrics
3. Familiarització dels principals textos de la tradició fenomenològica i hermenèutica
4. Ús correcte de la terminologia filosòfica
5. Desenvolupar habilitats argumentatives de l'estudiant
6. Potenciar exposició oral i escrita del coneixements adquirits
7. Prendre consciència del potencial conceptual, analític i metodològic de la fenomenologia i hermeneùtica

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Situar les idees i els arguments filosòfics més representatius d'una època en el seu rerefons històric i relacionar els autors més rellevants de cada època en qualsevol de les disciplines filosòfiques.
- Utilitzar la simbologia i els procediments de les ciències formals en l'anàlisi i la construcció d'arguments.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar el rigor filosòfic en un text escrit seguint els estàndards internacionals de qualitat.
2. Assenyalar i resumir el contingut filosòfic comú a diverses manifestacions de diferents àmbits de la cultura.
3. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma, tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
4. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
5. Construir arguments filosòfics amb rigor.
6. Distingir els temes de rellevància filosòfica en els debats actuals
7. Distingir i contrastar textos representatius dels principals gèneres de la literatura filosòfica.
8. Distingir i esquematitzar el contingut fonamental d'un text filosòfic.
9. Documentar un tema filosòfic i contrastar-ne les fonts.
10. Elaborar un treball filosòfic d'anàlisi d'aspectes rellevants de la cultura contemporània que inclogui una apreciació sobre el seu valor.
11. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
12. Explicar aspectes de la història de la ciència utilitzant la terminologia pròpia de la disciplina.
13. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
14. Expressar-se en la llengua estudiada, oralment i per escrit, utilitzant el vocabulari i la gramàtica de manera adequada.
15. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats
16. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
17. Identificar les idees principals d'un text sobre la matèria i fer-ne un esquema
18. Indicar i discutir les principals característiques del pensament definitori d'una època, emmarcant-les en el context.
19. Llegir comprensivament textos filosòfics de la història de la filosofia.
20. Organitzar el temps i els propis recursos per a la feina: dissenyar plans establint prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació.
21. Reconèixer i definir el pensament comú present en un context multidisciplinari.
22. Reconèixer, amb mirada experta, referents filosòfics del passat i del present i avaluar-ne la rellevància.
23. Relacionar diversos ordres d'idees incloses en els debats filosòfics actuals.
24. Resoldre problemes de manera autònoma.
25. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
26. Resumir els temes i els arguments exposats en un debat filosòfic clàssic.

Continguts

1. INTRODUCCIÓ

1.1 Corrents actuals de la filosofia

1.2 Teories contemporànies del sí mateix

2. ENFOCAMENT FENOMENOLÒGIC

- 2.1 El sí mateix com a vivència (Husserl)
- 2.2 El sí mateix i la corporalitat (Merleau-Ponty)
- 2.3 La qüestió de l'alteritat (Sartre y Levinas)
- 2.4 El sí mateix des de la perspectiva neurocientífica, neurofenomenològica i enactivista (Damasio, Varela, Petitot y Thompson)
- 3. ENFOCAMENT HERMENÈUTIC
- 3.1 La cura de si mateix i els altres (Heidegger)
- 3.2 El sí mateix com a narració (Ricouer)
- 3.3. El sí mateix com a text (Gadamer)
- 3.4 L'hermenèutica del subjecte (Foucault)

Metodologia

L'assignatura combina classes magistrals amb sessions de seminari i discussió a classe de les principals lectures del curs. Els estudiants participen activament en l'anàlisi dels textos i en el procés d'aprenentatge.

En el cas de que les classes presencials es puguin veure afectades parcialment o total per motius de la Covid19, l'assignatura contempla la possibilitat d'un aprenentatge virtual per mitjà de videoconferències, la distribució de material digital i un assessorament més personalitzat.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Clases magistrales y sesiones de seminario	50	2	5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 18, 19, 22, 23, 26
Tipus: Autònomes			
Lectura de los textos fundamentales del curso; consulta de la bibliografía secundaria; búsqueda de información complementaria; preparación de las sesiones de seminario que se realizarán en el aula	92,5	3,7	3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 26

Avaluació

El sistema d'avaluació continuada consisteix en:

- 1. Dos exàmens parcials (80%)

2. Una fitxa de lectura previàment pactada amb el responsable de l'assignatura (20%)

REVALUACIÓ

Els estudiants que no realitzin algunes de les tres proves durant el període d'avaluació continuada o suspenen alguna d'elles podran presentar-se a la reavaluació en el termini establert per la Facultat de Lletres

NO EVALUABLE

Un estudiant serà considerat "no evaluable" si no es presenta al menys a dos de les quatre proves.

ADVERTÈNCIA

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'Estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

PLAGI

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Fitxa lectura	20	2,5	0,1	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26
Parcial 1	30	2,5	0,1	1, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 25, 26
Parcial 2	30	2,5	0,1	3, 5, 6, 8, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 26

Bibliografia

FENOMENOLOGIA

1. Textos bàsics

HUSSERL, Edmund (1985): «La tesis de la actitud natural y la desconexión de la misma» y «Estructuras universales de la conciencia pura». En *Ideas relativas a una fenomenología pura y una filosofía fenomenológica* (1913). Alianza Editorial, Madrid, pp. 64-73 y 169-202.

HUSSERL, Edmund (1991): «La matematización galileana de la naturaleza» y «Exposición del problema de una ciencia del mundo de vida». En *La crisis de las ciencias europeas* (1935). Crítica, Madrid, pp. 23-61 y 130-141.

HUSSERL, Edmund (1998): «La filosofía en la crisis de la humanidad europea» (1935). En *Invitación a la fenomenología*. Paidós Studio, Barcelona, pp. 75-128.

HUSSERL, Edmund (1999): «La filosofía com a ciència estricta» (1911). En *Fenomenologia*. Edicions 62, Barcelona, pp. 47-126.

- HUSSERL, Edmund (2002): *Lecciones de fenomenología de la conciencia interna del tiempo* (1905). Trotta, Madrid.
- HUSSERL, Edmund (2011): *La idea de la fenomenología* (1907), Herder, Barcelona.
- LEVINAS, Emmanuel (1977): «El rostro y la exterioridad». En *Totalidad e infinito. Ensayo sobre la exterioridad* (1961). Sígueme, Barcelona, pp. 201-261.
- LEVINAS, Emmanuel (1993): *El Tiempo y el Otro* (1947). Paidós I.C.E-U.A.B, Barcelona.
- LEVINAS, Emmanuel (1999): *De la evasión* (1935). Arena Libros, Madrid.
- MERLEAU-PONTY, Maurice (1988): «Elogi de la filosofía» (1953). En *Elogi de la filosofía i altres assaigs*. Laia, Barcelona, pp. 29-78.
- MERLEAU-PONTY, Maurice (1993): «El cuerpo». En *Fenomenología de la percepción* (1945). Planeta de Agostini, Barcelona, esp. pp. 108-190.
- SARTRE, J.P. (2001). *La transcendència de l'ego* (1936). Laia, Barcelona.
- SARTRE, J.P. (1948): "Conscience de soi et connaissance de soi". *Bulletin de la Société Française de Philosophie* 42, pp. 49-91.
- SARTRE, J.P. (1982): *El ser y la nada* (1943). Aguilar, Madrid (selección de capítulos).
2. Literatura secundària
- BELL, David (1990): *Husserl*. Routledge, Nueva York.
- BERNET, Rudolf, KERN, Iso y MARBACH, Eduard (²1996): *Edmund Husserl. Darstellung seines Denkens*. Felix Meiner, Hamburgo.
- CROWELL, Steven G. (2001). *Husserl, Heidegger, and the space of Meaning: Paths toward Transcendental Phenomenology*. Evanston: Northwestern University Press.
- DARTIGUES, A. (1975): *La fenomenología*. Herder, Barcelona.
- DERRIDA, Jacques (1996): *La voz y el fenómeno*. Pretextos, Madrid.
- FINK, Eugen (1966): *De la phénoménologie*. Minuit, París.
- GARCÍA-BARO, Miguel (1999): *Vida y mundo. La práctica de la fenomenología*. Trotta, Madrid.
- HAMMOND, Michael, HOWARTH, Jane y RUSSELL, Kent (1991): *Understanding phenomenology*. Basil Blackwell, Oxford y Cambridge (Massachusetts).
- KOLAWOSKI, Ieszek (²1994): *Husserl y la búsqueda de la certeza*. Alianza Editorial, Madrid. *
- LANDGREBE, P.L. (1968): *El camino de la fenomenología*. Sudamericana, Buenos Aires.
- LYOTARD, Jean-François (1989): *La fenomenología*. Paidós Studio, Barcelona.
- MACANN, Christopher (1993): *Four phenomenological philosophers. Husserl, Heidegger, Sartre, Merleau-Ponty*. Routledge, London y Nueva York.
- MARION, Jean-Luc (1989): *Réduction et donation: recherches sur Husserl, Heidegger et la phénoménologie*. Press Universitaires de France, París.
- MONTERO, Fernando (1987): *Retorno a la fenomenología*. Anthropos, Barcelona.

SAN MARTÍN, Javier (1987): *La fenomenología de Husserl como utopía de la razón*. Anthropos, Barcelona.

SCHÜTZ, Alfred y LUCKMANN, Thomas (1973): *Las estructuras del mundo de la vida*. Amorrortu, Buenos Aires.

TAMINIAUX, Jacques (2002): *Sillages phénoménologiques. Auditeurs et lectures de Heidegger*. Ousia, París.

SPIEGELBERG, Herbert (³1994): *The Phenomenological Movement. A Historical Introduction*. Martinus Nijhoff, La Haya.

WALDENFELS, Bernhard (1997): *De Husserl a Derrida. Introducción a la fenomenología*. Paidós Studio, Barcelona.

ZAHAVI, Dan (2003): *Husserl's Phenomenology*. Stanford University Press, Stanford.

ZUBIRI, Xavier (³1985): *Cinco lecciones de filosofía*. Alianza Editorial, Madrid.

HERMENÉUTICA

1. Textos bàsics

DILTHEY, Wilhelm (2000): «El surgimiento de la hermenéutica» (1900). En *Dos escritos sobre hermenéutica*. Istmo, Madrid, pp. 21-80.

FOUCAULT, Michel (2005). *La hermenéutica del sujeto* (1982). Akal, Barcelona.

GADAMER, Hans Georg (2001): «Hermenéutica clásica y hermenéutica filosófica»(1968). En *Antología*. Sígueme, Salamanca, pp. 57-84.

GADAMER, Hans-Georg (1993): *El problema de la conciencia histórica* (1963). Tecnos, Madrid.

GADAMER, Hans-Georg (³1988): «Fundamentos para una teoría de la experiencia hermenéutica» y «El lenguaje como hilo conductor del giro ontológico de la hermenéutica». En *Verdad y método. Fundamentos de una hermenéutica filosófica* (1960). Sígueme, Salamanca, pp. 331-459 y 461-585.

HEIDEGGER, Martin (2007): *El concepto de tiempo* (1924). Herder, Barcelona.

HEIDEGGER, Martin (2009): *Ser y tiempo* (1927). Trotta, Madrid (selección de párrafos).

HEIDEGGER, Martin (2002): *De camino al lenguaje* (1958). Serbal, Barcelona.

RICOEUR, Paul (³2008): *Sí mismo como otro* (1990). Siglo XXI, Barcelona.

RICOEUR, P. (1992): *Tiempo y narración. III. El tiempo narrado* (1985). Trotta, Madrid.

SCHLEIERMACHER, Friedrich (1999): *Los discursos sobre hermenéutica* (1829). Servicio de Publicaciones de la Universidad de Navarra, Navarra.

2. Literatura secundària

ADRIÁN, Jesús (2015). *Guía de lectura de Ser y tiempo de Martin Heidegger* (2vv.). Herter, Barcelona.

BENGOA, Javier (1992): *De Heidegger a Habermas. Hermenéutica y teoría crítica*. Herder, Barcelona.

BETTI, Enzo (1955): *Teoria generale della interpretazione* (2vv.). Milán.

BLEICHER, Josef (1980): *Contemporary Hermeneutics*. Routledge, Londres y Nueva York.

CAPUTO, John (1987): *Radical Hermeneutics. Repetition, Deconstruction and the Hermeneutic Project*. Indiana University Press, Bloomington e Indianápolis.

COLTMAN, Rod (1998): *The Language of Hermeneutics. Gadamer and Heidegger in Dialogue*. State University of New York Press, Albany.

DOSSE, François (2001) : *Paul Ricoeur. Le sens d'une vie*. La Découverte, Paris.

FERRARIS, Mauricio (³2003): *La hermenéutica*. Taurus, Madrid.

GADAMER, Hans-Georg (³1988): «Preliminares históricos de la hermenéutica». En *Verdad y método. Fundamentos de una hermenéutica filosófica*. Sígueme, Madrid, 225-330.

GRONDIN, Jean (2000): *Hans Georg Gadamer. Una biografía*. Herder, Barcelona.

GRONDIN, Jean (2002): *Introducción a la hermenéutica*. Herder, Barcelona.

IHDE, Don y SILVERMANN, Hugh (ed.) (1985): *Hermeneutics and Deconstruction*. State University of New York Press, Albany.

LAFONT, Cristina (1993): *La razón como lenguaje. Una revisión del «giro lingüístico» en la filosofía del lenguaje alemana*. Visor, Madrid.

LEYTE, Arturo (2006). *Heidegger*. Alianza, Madrid.

MACEIRAS, Manuel y TREBOLLE, Julio (1990): *La hermenéutica contemporánea*. Cincel, Madrid.

MADISON, G.B. (1988): *The Hermeneutics of Postmodernity. Figures and Themes*. Indiana University Press, Blomington e Indianapolis.

PALMER, Richard (1969): *Hermeneutics. Interpretation Theory in Schleiermacher, Dilthey, Heidegger and Gadamer*. Northwestern University Press, Evanston.

PÖGGELER, Otto (1983): *Heidegger und die hermeneutische Philosophie*. Karl Alber, Freiburg-Munich.

RICOEUR, Paul (1986): «Pour une phénoménologie herméneutique». En *Du texte a l'action. Essais d'herméneutique II*. Éditions du Seuil, París, pp. 39-135.

SILVERMAN, Hugh (ed.) (1991): *Gadamer and Hermeneutics. Heidegger, Barthes, Ricoeur, Habermas, Derrida*. Routledge, London y Nueva York.

VATTIMO, Gianni (1995): *Más allá de la interpretación*. Paidós-I.C.E./UAB, Barcelona.

Programari

No hi ha cap requisit específic de programari.